

**REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AUTORITETI I KONKURENCËS
KOMISIONI I KONKURENCËS**

VENDIM

nr.438 , datë 05.10.2016

“Mbi

disa rekomandime dhe mbylljen e procedurës së hetimit paraparak në tregun e prodhimit, grumbullimit, përpunimit dhe eksportit të duhanit”

Komisioni i Konkurrencës, me pjesëmarrjen e:

- Lindita MILO (LATI) Kryetar
- Servete GRUDA zv/Kryetar
- Eduard YPI Anëtar
- Koço BROKA Anëtar
- Iva ZAJMI Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 05.10.2016, trajtoi çështjen me:

Objekt: Ekzistenca ose jo e shkeljes së konkurrencës në tregun e prodhimit, grumbullimit, përpunimit dhe eksportit të duhanit.

Baza ligjore: Ligji nr. 9121, datë 28.7.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, neni 24, shkronja d, neni 26 dhe Ligji nr. 8485, datë 11. 11. 1999 “Kodi i procedurave administrative”.

Komisioni i Konkurrencës pas shqyrtimit të raportit “Mbi hetimin praparak në tregun e e prodhimit, grumbullimit, përpunimit dhe eksportit të duhanit” dhe relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm të Autoritetit të Konkurrencës.

VËREN SE:

I. PROCEDURA

1. Nisur nga disa shqetësime të shprehura në median e shkruar në lidhje me grumbullimin e duhanit në zonën e Belshit, Elbasan, në zbatim nenit 28, germa a të Ligjit Nr. 9121, datë 28.7.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës” (i ndryshuar), inspektorët e Drejtorisë Mbikëqyrjes

dhe Hetimit të Tregut, më datë 08.06.2016 me anë të urdhrin nr.45, 03/06/2016 monitoruan situatën në këtë zonë gjeografike e cila është zona më e madhe e prodhimit të duhanit në vend.

2. Një ndër problematikat e evidentuara nga ana e prodhuesve të duhanit në zonën e Belshit, referuar pyetësorit të realizuar nga ana e inspektorëve është mënyra e përcaktimit të kategorisë/cilësisë së duhanit të prodhuar në pikat e grumbullimit. Fermerët deklarojnë se punonjësit e firmës grumbulluese e kategorizojnë duhanin e në kategori më të ulëta se sa është realisht, kategorizim i cili sjell edhe një çmim më të ulët dhe të ardhura më të ulëta. Fermerët kërkojnë që të ketë hapje të tregut të grumbullimit nëpërmjet licensimit të firmave të tjera në grumbullim si edhe të kontrollit të cilësive nga ana e instituteve të duhan cigares në vend duke zbatuar standardet shtetërore shqiptare.
3. Komisioni i Konkurrencës, në zbatim të nenit 42, pika 1, të Ligjit Nr .9121, datë 28.7.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, me vendimin nr. 424, datë 29.06.2016 të Komisionit të Konkurrencës “Për hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e prodhimit, grumbullimit, përpunimit dhe eksportit të duhanit”, vendosi të miratojë hapjen e hetimit paraprak në këtë treg, për të parë nëse ka, ose jo, shenja të kufizimit të konkurrencës, për periudhën e Hetimit.
4. Në vazhdim të procedurës, Sekretari i Përgjithshëm i Autoritetit të Konkurrencës, me anë të Urdhrit Nr.50, datë 01.07.2016 “Për ngritjen e grupit të punës” për ndjekjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e prodhimit, grumbullimit, përpunimit dhe eksportit të duhanit, ngriti grupin e punës përgjegjës për ndjekjen procedurave të këtij hetimi.
5. Në bazë të nenit 35 dhe 36 të Ligjit Nr. 9121, dt 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës” dhe Autorizimit të Komisionit të Konkurrencës nr. 240, datë 11.05.2015 “Autorizim Inspektorësh”, Grupi i Inspektimit gjatë periudhës së hetimit kreu inspektimet e nevojshme më datë 06.07.2016, në ambientet e ndërmarrjes “MIKA KORCA SHA”, me adresë: “Ndërmarrja e Grumbullimit, Korce”. Gjatë inspektimit u mbajt procesverbal i datës 06.07.2016 “Për marrje shpjegimesh për fakte dhe dokumente, që lidhen me objektin dhe qëllimin e hetimit”, si dhe Procesverbal i datës 06.07.2016 “Mbi inspektimin në ndërmarrje”, pranë ndërmarrjes “MIKA KORCA” SHA

II. TREGU PËRKATËS

6. Për të analizuar sjelljen e ndërmarrjes dhe të efekteve që ajo ka shkaktuar, si treg përkatës të produktit do të konsiderohet tregu i prodhimit, grumbullimit, përpunimit dhe eksportit të duhanit në vend.
7. Duhani i prodhuar është duhan oriental me emër tregtar “Izmir” i cili është klasifikuar në 4 kategoria të cilat kanë cilësi dhe çmime të ndryshme sipas parashikimeve në kontratën mes fermerëve dhe shoqërisë “Mika Korça” të cilat bashkëpunojnë që nga mbjellja deri në dorëzimin e produktit. Kontratat parashikojnë llojin e duhanit që do të mbillet dhe kushtet e tjera të procesit të mbledhjes, ambalazhimit, tharjes, etj. Në këto kontrata gjatë periudhës hetimore parashikohet që nga ana e fermerëve në Shqipëri të mbillet duhan oriental, për të

cilin kjo ndërmarrje ka siguruar edhe teknologjinë e nevojshme për procesin e grumbullim-përpunimit.

8. Tregu përkatës gjeografik do të konsiderohet tregu i brendshëm, pra territori i Republikës së Shqipërisë.

III. KARAKTERISTIKAT E TREGUT PËRKATËS

9. Ndërmarrja nën hetim MIKA KORCA Sh.a, është në pozicionin e blerëses së vetme (monopsonist) që operon nëpërmjet kontratave paraprake me fermerët për porositjen e mallit. Ndërmarrja e cila lidh kontratën me fermerët për kategorinë përkatëse të duhanit, i siguron këtyre të fundit edhe farën dhe materiale të tjera për procesin e mbjelljes dhe përpunimit të duhanit. Njëkohësisht në kontratën e lidhur midis ndërmarrjes MIKA KORCA Sh.a dhe fermerëve, përcaktohen edhe detyrimet për të blerë duhanin e prodhuar nga ana e fermerit dhe detyrimin për pagesën e këtij prodhimi brenda një afati 60 ditor nga ana e firmës.
10. Firma porositëse e mallit, MIKA KORCA Sh.a është e detyruar gjithashtu bazuar në kontratën e lidhur me fermerët të demonstrojë paraprakisht monstat sipas cilësive të duhanit në çdo stacion grumbullimi dhe të bëjë vlerësimin e prodhimit të fermerëve mbi bazën e këtyre mostrave. Referuar kontratës së lidhur midis palëve përcaktohen katër cilësi të ndryshme të duhanit, bazuar në karakteristikat përkatëse për duhanin oriental.
11. Bazuar në të dhënat e mbledhura në të gjitha zonat ku prodhohet duhan në Shqipëri rezulton se ndërmarrja kryesore që kryen aktivitetin e grumbullim-përpunimit në vend është “Mika Korça” Sha. Në tregun e grumbullimit dhe përpunimit të duhanit gjatë vitit 2016 janë konstatuar edhe disa ndërmarrje të tjera me aktivitet të kufizuar krahasuar me MIKA KORÇA Sh.a. Hyrja e operatorëve të rinjë në tregun e grumbullimit dhe përpunimit të duhanit në vend është njoftuar edhe nga ana e Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave.
12. Si konkluzion themi se shoqëria “Mika Korça” Sh.a, që operon në tregun e prodhimit, grumbullimit, përpunimit dhe eksportit të duhanit”, bazuar në nenin 8 të Ligjit 9121, datë 28.07.2013 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, (i ndryshuar), ka pozitë dominuese (monopsoniste) në tregun e grumbullimit dhe eksportit të duhanit.

IV. ANALIZA E ÇMIMEVE DHE KUSHTEVE TË TREGTIMIT

13. Grumbullimi i duhanit në vend realizohet në periudha të caktuara të vitit nga ana e ndërmarrjes “MIKA KORCA” SH.A, të cilat për periudhën objekt hetimi korrespondojnë me tremujorin e parë të vitit 2016.
14. Nga analizimi i të dhënave të administruara ku janë përcaktuar të gjitha blerjet e duhanit nga kompania MIKA – KORCA SHA, për periudhën janar – mars 2016, sipas sasisë dhe kategorisë përkatëse, në seicilën zonë, vërehet se cmimet e duhanit variojnë nga (85 – 415) lekë për kg. Edhe në formularët e paravlerësimit të cilësisë së duhanit, të cilat gjenden në cdo pikë grumbullimi, janë përcaktuar cmimet e blerjes së produktit referuar cilësisë, të cilat variojnë nga (100 – 525) lekë. Nga shqyrtimi i çmimeve të blerjes dhe çmimeve të

përcaktuara paraprakisht në formularë nuk vërehet ndonjë diferencë e madhe e cila mund të përbëjë ndonjë abuzim të mundshëm të firmës me prodhuesit.

15. Ndërmarrja MIKA KORCA SHA, përdor Standartin Shtetëror S:SH:STAZH-1421-88, i cili përcakton kërkesat cilësore të duhanit që dorëzohet nga fermerët, ku janë të përcaktuara cilësitë, që nda vjelja e duhanit, ndarja sipas cilësisë e deri te përpunimi, duke e bërë vlerësimin e cmimit nga ndërmarrja MIKA të thjeshtë dhe me pak abuzues.
16. Nga të dhënat sa më sipër, konkludojmë se çmimet e duhanit të grumbulluar e të shitur në vend ndryshojnë sipas rretheve. Nga sa vërehet edhe cmimet për të njëjtën zonë janë të ndryshueshme. Kështu, çmimi i shitjes së duhanit në Berat rezulton më i lartë se ai në Elbasan. Cmimet e të njëjtës kategori janë të ndryshueshme, brenda të njëjtës zonë, pasi përcaktimi i cmimit bëhet sipas cilësisë së produktit, lagështisë etj, të cilat janë përcaktuar paraprakisht edhe në kontratat e lidhura me fermerët.

V. VLERËSIMI I KONTRATAVE TË BLERJES DHE EKSPORTIT

17. Kontratat për prodhimin dhe blerjen e duhanit biologjik të papërpunuar, të lidhura mes fermerëve dhe ndërmarrjes MIKA KORCA SHA, përcaktojnë qartë sasinë të cilën fermeri duhet të prodhojë sipas cilësisë së përcaktuar. Përsa i përket pagesave të duhanit të grumbulluar, në nenin 3, përcaktohet se : *“Duhani i grumbulluar duhet të paguhet brenda 60 ditëve nga data e marrë”*. Gjithashtu në këtë kontratë janë përcaktuar qartë edhe cmimet sipas gradave (cilësisë) dhe kategorisë së duhanit, të cilat variojnë nga (120 – 700) lekë për kg.
18. Me anë të shkresës Nr 245/1 Prot datë 21/07.2016 subjekti MIKA KORÇA Sh.a ka vënë në dispozicion kontratën e shitjes (eksportit) të duhanit për vitin 2016. Në këtë kontratë në pikën 1, specifikohen edhe mallrat dhe çmimet përkatëse. Për sa i përket produktit duhan Katerin siç jepet edhe në tabelë çmimi varion nga 1 euro/kg-3.40 euro/Kg.
19. Nga krahasimi i çmimeve, konstatohet se çmimet mesatare të cilat operojnë dy ndërmarrjet në transaksione me njëra-tjetrën dhe çmimi mesatar që del nga të dhënat e shitjes në treg nga fermerët në europë janë në nivele të përafërta.
20. Çmimet me të cilat ndërmarrja “MIKA KORCA”, Sh.a blen në tregun shqiptar duhanin nga fermerët janë të ulëta krahasuar me mestaren e çmimit të tregut që shesin fermerët në vendet e BE-së. Kjo situatë sipas përfaqësuesve të ndërmarrjes “MIKA KORCA”, Sh.a vjen për shkak të cilësë së ulët të duhanit.
21. Përsa i përket çmimeve të eksportit, vërehet se janë të njëjta me ato të përcaktuara edhe në kontratën e eksportimit. Në këtë kontratë, përcaktohet se vlera e mallit do të paguhet me pjesë nga kompania, duke e realizuar 100% të vlerës së mallit jo më vonë se data 30/11/2016. Kjo pikë e kontratës, mund të ketë sjellë edhe vonesat në likuidimin e fermerëve, si dhe vështirësitë financiare të ndërmarrjes “MIKA KORCA” Sh.a. Nga të dhënat e marra gjatë inspektiveve rezulton se ka nisur procesi i pagesës së fermerëve për duhanin e grumbulluar nga ndërmarrja “MIKA KORCA”, Sh.a.

22. Kompania Mika Korca ka informuar Ministrinë e Bujqësisë nëpërmjet Agjencisë Kombëtare të Duhan Cigareve se, sot e premte 22 Korrik 2016, do të bëjë lajmërimet dhe ditën e hënë 25 Korrik 2016, do të fillojë shlyerjen e detyrimeve ndaj fermerëve.
23. Ministria e Bujqësisë siguron se kjo situatë nuk do të ndodhë më në të ardhmen, pasi tashmë janë shtuar operatorët grumbullues duke zbehur pozicionin dominant të ndërmarrjes “Mika Korça”, dhe në ndryshimet ligjore që pritet të miratohen në Parlament, janë të sanksionuara mirë marrëdhëniet e fermerit me grumbullues-përpunuesit.
24. Pas vlerësimit të gjithë dokumentacionit të administruar gjatë procedurave të inspektimit të realizuara dhe nga analiza e sjelljes së ndërmarrjes me pozitë dominuese, që ushtrojnë veprimtari në tregun prodhimit, grumbullimit, përpunimit dhe eksportit të duhanit, rezulton se nuk janë gjetur shenja të abuzimit me pozitën dominuese sipas parashikimeve të nenit 9 të ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës” (i ndryshuar).
25. Struktura monopol e tregut të grumbullimit të duhanit në vend dhe shqetësimet e evidentuara gjatë procedurës hetimore kërkojnë rritjen e konkurrencës në tregun përkatës nëpërmjet hapjes së tregut, si dhe rritjen e fuqisë kundërvepruese të fermerëve nëpërmjet vetë organizimit.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, në mbështetje të nenit 24, shkronja d) dhe neni 70, pika 1 të Ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”

V E N D O S I:

- I. T'i rekomandojë Ministrisë së Bujqësisë:
 1. Marrjen e masave për hapjen e tregut të grumbullimit të duhanit të prodhuar në vend për të nxitur zhvillimin e konkurrencës së lirë dhe efektive në këtë treg.
 2. Asistencën e specialistëve të Ministrisë së Bujqësisë gjatë procesit të kategorizimit të duhanit sipas cilësisë dhe vendosjes së çmimit përkatës të përcaktuara në kontratat midis palëve gjatë grumbullimit në stacionet e caktuara nga ndërmarrja.
 3. Monitorimin e realizimit të pagesave nga ana e ndërmarrjes MIKA KORCA Sh.a brenda afateve të parashikuara në kontratën e lidhur nga kjo ndërmarrje me fermerët.
- II. Mbylljen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e prodhimit, grumbullimit, përpunimit dhe eksportit të duhanit”, pasi nuk ka shenja të kufizimit të konkurrencës në bazë të nenit 9 të Ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, i ndryshuar.
- III. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për komunikimin e këtij vendimi ndërmarrjes nën hetim.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURRENCËS

Servete Gruda

(_____)

Zv.Kryetar

Koço Broka

(_____)

Anëtar

Iva Zajmi

(_____)

Anëtar

Eduard YPI

(_____)

Anëtar

Lindita MILO (LATI)

K R Y E T A R